

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

NamMQI
O'quv-uslubiy boshqarma
№ 611
«3» 07 2024 y.

“Tasdiqlayman”
Namangan muhandislik-
qurilish instituti rektori
Sh.T.Ergashev
2024 yil “ ”

KORPORATIV BOSHQARUV NAZARIYASI
VA AMALIYOTI
FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi: 410 000 – Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi: 60411600 – Korporativ boshqaruv

Namangan-2024

Fan/modul' kodi CORGTP6	O'quv yili 2024-2025	Semestr 3	Kreditlar 6
Fan/modul' turi majburiy	Ta'lim turi o'zbek	Haftadagi dars soatlari 6	
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat) 90 (44 m/46 a)	Mustaqil Ta'lim (soat) 90	Jami yuklama (soat) 180
1.	Korporativ boshqaruv nazariyasi va amaliyoti		

2. I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarda aksiyadorlar manfaatlarini himoya qilish mexanizmlari, boshqaruv va ijroiya organlari faoliyatini rag'batlantirish va mukofotlash mexanizmlari, korporativ boshqaruvning ilg'or amaliyoti, muvofiqiyatsiz korporativ boshqaruvni aniqlash va tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.

Fanning vazifasi - talabalar iqtisodiyotni yangilash va modernizatsiyalash sharoitida kompaniyalar faoliyatida korporativ boshqaruvning mohiyati, iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida korporativ boshqaruv tizimini iqtisodiy ahamiyati, korporatsiyalar raqobatdoshligini oshirishda davlatning monopoliyaga qarshi siyosati, korporatsiyalarda sog'lom raqobat muhitini shakllantirishning huquqiy jihatlari va boshqa normativ hujjatlar o'rganishlari va o'zlashtirishlari bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalari shakllanishi hisoblanadi.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.1. Fanning tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu: Korporativ boshqaruv nazariyasining evolutsiyasi

Korporativ boshqaruv konsepsiyasining kelib chiqishi. Korporativ boshqaruvning rivojlanish tendensiyalari va evolutsiyasi. Korporativ boshqaruvga oid yondashuvlarning shakllanishi va rivojlanishi. Korporativ boshqaruvning maqsadi va vazifalari

2-mavzu: Korporativ boshqaruvda agentlik nazariyasi va agentlik muammosi (Agency theory)

Agentlik nazariyasi va uning kelib chiqishi. Agentlik muammosi. Korporativ boshqaruvda agentlar va prinsipallarning roli. Agentlik xarajatlari va ularni minimallashtirish masalalari.

3-mavzu: Korporativ boshqaruvda ishonchli boshqaruv nazariyasi (Stewardship theory)

Ishonchli boshqaruv tushunchasi. Ishonchli boshqaruv nazariyasi. Ishonchli boshqaruv ishtirokchilari. Institutional investorlar va ularning ishonchli boshqaruvdagi roli

4-mavzu: Korporativ boshqaruvda manfaatdor tomonlar nazariyasi (Stakeholders theory)

Manfaatdor tomonlar tushunchasi. Manfaatdor tomonlar nazariyasi va uning kelib chiqishi. Manfaatdor tomonlar va shaxslarning turlari. Manfaatdor tomonlarning korporatsiya faoliyatiga ta'siri

5-mavzu: XX asrning 90-yillarida korporativ boshqaruv yondashuvlarining rivojlanishi

Buyuk Britaniyada korporativ mojarolar. Korporativ boshqaruv kodeksi. Kedbery kodeksi. Hampell hisoboti. Turnbull hisoboti. Vyenno kodeksi. Jahonda korporativ boshqaruv rivojlanishining faollashuvi. IHTTning korporativ boshqaruv tamoyillari

6-mavzu: XXI asrda korporativ boshqaruvga oid yangicha qarashlar va islohotlar

AQShda korporativ mojarolar. Enron mojarosi. Sarbeyns Oksiy qonuni. 2008-yil jahon moliyaviy va iqtisodiy inqirozi va uning korporativ boshqaruv rivojlanishiga ta'siri. IHTT/G20ning korporativ boshqaruv yangi tamoyillari

7-mavzu: Yevroaksiyadorlarning korporativ boshqaruvga tavsiyalari

Yevropa aksiyadorlari guruhi – "Yevroaksiyadorlar" haqida. Yevroaksiyadorlarning korporativ boshqaruvga tavsiyalari. Aksiyadorlar va ularning ovoz berish huquqlari. Qo'shilish va birlashishlar. Axborotni olish huquqlari. Kengashning korporativ boshqaruvdagi roli.

8-mavzu: Yevroaksiyadorlarning korporativ boshqaruvga tavsiyalari

evroaksiyadorlarning korporativ boshqaruvga tavsiyalari. Aksiyadorlar va ularning ovoz berish huquqlari. Qo'shilish va birlashishlar. Axborotni olish huquqlari. Kengashning korporativ boshqaruvdagi roli.

9-mavzu: BMT savdo va taraqqiyot bo'yicha konferensiyasi (UNCTAD)ning korporativ boshqaruvga oid amaliyot tavsiyalari

Birlashgan millatlar tashkilotining savdo va taraqqiyot bo'yicha konferensiyasi (UNCTAD) haqida. UNCTADning korporativ boshqaruvga oid axborotni oshkor etish bo'yicha yaxshi amaliyot tavsiyalari. Moliyaviy natijalarni oshkor etish. Nomoliyaviy axborotni oshkor etish. Kompaniya maqsadlari. Mulkiilik va aksiyadorlarning huquqlari. Korporativ nazorat va muhim aktivlar bilan bog'liq kelishuvlardagi o'zgarishlar.

10-mavzu: UNCTAD korporativ boshqaruv axborotni oshkor etish siyosati
Boshqaruv tuzilmasi va siyosati. Kengash a'zolari va jirochi rahbarlar. Manfaaddor tomonlar bilan bog'liq muhim masalalar hamda ekologik va ijtimoiy mas'uliyat. Prognoz qilinadigan muhim risk omillari. Tashqi auditorlarning mustaqilligi, ichki auditorlarning funksiyalari. Aksiyadorlarning Umumiy Yig'ilishi. Axborotlarni oshkor etish muddatlari va vositalari. Riyoa qilish uchun yaxshi amaliyot

11-mavzu: Raqamli iqtisodiyot sharoitida korporativ boshqaruvning rivojlanishi

Raqamli iqtisodiyot tushunchasi va mohiyati. Korporativ boshqaruvda raqamli texnologiyalar. Kuzatuv kengashi faoliyatida axborot va uning ishini tashkil etishning elektron tizimlari. Korporativ boshqaruvda elektron ovoz berish. Aksiyadorlik jamiyatining korporativ veb sayti va korporativ axborot yagona portali

12-mavzu: Korporativ boshqaruvda raqamli texnologiyalardan foydalanish siyosati

Korporativ boshqaruvda raqamli texnologiyalar. Kuzatuv kengashi faoliyatida axborot va uning ishini tashkil etishning elektron tizimlari. Korporativ boshqaruvda elektron ovoz berish. Aksiyadorlik jamiyatining korporativ veb sayti va korporativ axborot yagona portali

13-mavzu: Zamonaviy korporativ boshqaruvda davlat ulushi mavjud korxonalarini boshqarish

Davlat korxonasi va davlat ulushi mavjud korxonalar tushunchalari. Davlat ulushi mavjud korxonalarda korporativ boshqaruvning xususiyatlari.

14-mavzu: Davlat ulushi mavjud korxonalar boshqaruv siyosati

Davlat vakillari institutlari va ularning davlat ulushi mavjud korxonalarini boshqarishdagi roli. Davlat aktivlarini boshqarish bo'yicha vakolatli davlat organi, uning vazifalari va funksiyalari.

15-mavzu: Kichik va o'rta biznes korxonalarida korporativ boshqaruv elementlarini joriy etish

Kichik va o'rta biznes korxonasi tushunchasi. Kichik va o'rta biznes korxonalarining boshqaruv tuzilmasi. Kichik va o'rta biznes korxonalarida korporativ boshqaruv elementlarini joriy etish muammolari.

16-mavzu: Tadbirkorlik subyektlari korporativ boshqaruvining o'ziga xos xususiyatlari

Mas'uliyati cheklangan jamiyat va qo'shimcha mas'uliyatli jamiyatlarda korporativ boshqaruv. Xo'jalik shirkatlarida korporativ boshqaruv. Oiliyaviy

korxonalarda korporativ boshqaruv

17-mavzu: Integratsiyalashgan kompaniyalarda korporativ boshqaruv
Integratsiyalashgan korporativ tuzilma tushunchasi. Korporativ birlashma tushunchasi va uning turlari. Holding kompaniyasi va uning afzalliklari. Operativ holding.

18-mavzu: Alohida kompaniyalarda korporativ boshqaruv

Moliyaviy holding. Holding kompaniyasining korporativ boshqarish xususiyatlari. Konsorsium, kartel, sindikat, trest, konsern, pul, ring, korner.

19-mavzu: Korporatsiyalarning rivojlanishdagi muhim jihatlar

Korporativ boshqaruv. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat va barqaror rivojlanish. Korporativ boshqaruv 2.0 va uning mohiyati.

20-mavzu: Korporativ ijtimoiy mas'uliyat konsepsiyasi

Korporativ ijtimoiy mas'uliyat konsepsiyasi. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat darajalari va tamoyillari. Korporativ ijtimoiy mas'uliyatning ustuvor yo'nalishlari va uni amalga oshirish mexanizmlari. Korporatsiya faoliyatida barqaror rivojlanish konsepsiyasi.

21-mavzu: O'zbekistonda korporativ boshqaruv tizimini joriy etish tarixi bosqichlari

O'zbekiston korporativ boshqaruv tizimi. O'zbekistonda korporativ boshqaruvning zamonaviy usullari va xalqaro standartlarni joriy etish masalalari.

22-mavzu: O'zbekiston korporativ boshqaruv tizimini rivojlantirish istiqbollari

O'zbekiston korporativ boshqaruv tizimining IHHT korporativ boshqaruv tamoyillariga muvofiqligi. O'zbekistonda korporativ boshqaruv tizimini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish yo'nalishlari.

III. Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Korporativ boshqaruv nazariyasining evolutsiyasi
2. Korporativ boshqaruvda agentlik nazariyasi va agentlik muammosi (Agency theory)
3. Korporativ boshqaruvda ishonchli boshqaruv nazariyasi (Stewardship theory)
4. Korporativ boshqaruvda manfaaddor tomonlar nazariyasi (Stakeholders theory)
5. XX asrning 90-yillarida korporativ boshqaruv yondashuvlarining rivojlanishi
6. XXI asrda korporativ boshqaruvga oid yangicha qarashlar va islohotlar
7. Yevroaksiyadorlarning korporativ boshqaruvga tavsiyalari
8. Yevroaksiyadorlarning korporativ boshqaruvga tavsiyalari
9. BMT savdo va taraqqiyot bo'yicha konferensiyasi (UNCTAD)ning korporativ

boshqaruvga oid amaliyot tavsiyalari
10. UNCTAD korporativ boshqaruv axborotni oshkor etish siyosati
11. Raqamli iqtisodiyot sharoitida korporativ boshqaruvning rivojlanishi
12. Korporativ boshqaruvda raqamli texnologiyalardan foydalanilish siyosati
13. Zamonaviy korporativ boshqaruvda davlat ulushi mavjud korxonalarni boshqarish

14. Davlat ulushi mavjud korxonalar boshqaruv siyosati
15. Kichik va o'rta biznes korxonalarida korporativ boshqaruv elementlarini joriy etish
16. Tadbirkorlik subyektlari korporativ boshqaruvining o'ziga xos xususiyatlari
17. Integratsiyalashgan kompaniyalarda korporativ boshqaruv
18. Alohida kompaniyalarda korporativ boshqaruv
19. Korporatsiyalarning rivojlanishdagi muhim jihatlari
20. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat konsepsiyasi
21. O'zbekistonda korporativ boshqaruv tizimini joriy etish tarixi bosqichlari
22. O'zbekiston korporativ boshqaruv tizimini rivojlantirish istiqbollari
23. Yangi O'zbekiston zamonaviy korporativ boshqaruv tizimi

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalardan qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim uchun topshiriqlar

- Mustaqil topshiriq uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:
Mustaqil topshiriqning turli shakllari mavjud bo'lib, unda talaba o'qituvchi rahbarligida fan bo'yicha yangi bilimlarni, o'quv va ko'nikmalarni o'zlashtirish, ijodiy faoliyatni amalga oshira oladi.
- Talaba mustaqil ishni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:
- darslik yoki o'quv qo'llanmalar bo'yicha fanlar boblari va mavzularini o'rganish;
 - tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zgartirish;
 - avtomatlashtirilgan o'rgatuvchi, nazorat qiluvchi tizimlar bilan ishlash;
 - maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha fanlar bo'limlari yoki mavzulari ustida ishlash;
 - yangi texnikalarni, apparaturalarni, ilmtalab jarayonlar va texnologiyalarni o'rganish;
 - talabaning ilmiy tekshirish ishlari (ITI) bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari yoki mavzularni chuqur o'rganish;
 - faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari (xizmat o'yinlari, diskussiyalar, seminarlar, kollokviumlar va b.)

- masofaviy (distantson) ta'lim.
- o'quv qo'llanmalari yordamida fan mavzularini o'rganish.

Tabalalar Mustaqil ta'lim uchun topshiriqlarning mazmuni va hajmi

1. Korporatsiya – korporativ boshqaruvning asosi sifatida.
2. Korporativ boshqaruv konsepsiya: geni va evolyusiya
3. Korporativ boshqaruvda agentlik nazariyasi (Agency theory)
4. Korporativ boshqaruvda isonchli bosqaruv nazariyasi (Stewardship theory)
5. Korporativ boshqaruvda manfaatdor tomonlar nazariyasi (Stakeholder theory)
6. XX-asrning 90-yillarida korporativ boshqaruvda yondashuvlarining rivojlanishi
7. XXI-asrning korporativ boshqaruvga oid yangicha qarashlar va islohotlar
8. Korporativ tuzilmalar, ularning turlari va xususiyatlari
9. Yevroaksiyadorlarning korporativ boshqaruvga tavsiyalari
10. BMT savdo va taraqqiyot bo'yicha konferensiyasi (UNCTAD)ning korporativ boshqaruvga oid amaliyot tavsiyalari
11. UNCTAD korporativ boshqaruv axborotni oshkor etish siyosati
12. Raqamli iqtisodiyot sharoitida korporativ boshqaruvning rivojlanishi
13. Korporativ boshqaruvda raqamli texnologiyalardan foydalanilish siyosati
14. Zamonaviy korporativ boshqaruvda davlat ulushi mavjud korxonalarni boshqarish
15. Davlat ulushi mavjud korxonalar boshqaruv siyosati
16. Kichik va o'rta biznes korxonalarida korporativ boshqaruv elementlarini joriy etish
17. Tadbirkorlik subyektlari korporativ boshqaruvining o'ziga xos xususiyatlari
18. Integratsiyalashgan kompaniyalarda korporativ boshqaruv
19. Alohida kompaniyalarda korporativ boshqaruv
20. Korporatsiyalarning rivojlanishdagi muhim jihatlari
21. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat konsepsiyasi
22. O'zbekistonda korporativ boshqaruv tizimini joriy etish tarixi bosqichlari
23. O'zbekiston korporativ boshqaruv tizimini rivojlantirish istiqbollari
24. Aksiyadorlik jamiyati - korporativ boshqaruvni amalga oshirishning samarali shakli
25. Aksiyadorlik jamiyatini tashkil etish
26. Aksiyadorlik huquqlari va ularni himoya qilishning amaliy jihatlari
27. Aksiyadorlarning huquqlarini himoya qilish institutlari
28. Korporativ boshqaruvda direktorlar kengashi (Kuzatuv kengashi) ning faoliyati va amaliyoti
29. Direktorlar kengashi (kuzatuv kengashi) ning funksiyalari va vazifalari
30. Korporativ boshqaruvda ijroiya organining faoliyati va amaliyoti

Wiley & Sons. ISBN: 978-1-119-97773-5
 5. S.Elmirzayev Korporativ boshqaruv. Darslik. - T.: «Zebo print», 2021. - 476 bet.
 6. Корпоратив бoшқаруving ташкилий-иктисодий механизми. Монография./ З.А.Ашуров - Т.: "LESSON PRESS" нашриёти, 2019. 275 б.
 7. Z.Ashurov, F.Jalilov, B.Urinov. Zamonaviy korporativ boshqaruv (xorijiy tajriba). O'quv qo'llanma. - T.: "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi", 2021. - 246 bet.
 8. M.Umarxodjayeva, A.Ismailov. Korporativ boshqaruv 2. O'quv qo'llanma. - T.: «Iqtisodiyot», 2019. - 216 bet

Internet saytlari

1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali
2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi
3. www.mf.uz – O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi rasmiy sayti
4. www.ziyonet.uz – Axborot-ta'lim portali
5. www.openinfo.uz - O'zbekiston Respublikasi istiqbolli loyihalar milliy agentligi korporativ axborot yagona portali
6. www.sciencedirect.com – xalqaro ilmiy tadqiqot va akademik nashrlar sayti

Namangan muhandislik – qurilish instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.

Fan/modul uchun ma'sullar:

- B.Mullaboyev – NamMQI "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrası mudiri, dotsent.
 G'.Shermatov – NamMQI "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrası dotsenti
 A.Ismoilov – NamMQI "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrası o'qituvchisi

Taqrizchilar:

- A.Adashev – NamMQI "Menejment" kafedrası mudiri, i.f.f.d. PhD.
 O.Sobirov – NamMTI "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrası dotsenti, i.f.f.d. PhD.